

6. december 2023

Sendt til uim@uim.dk, lant@uim.dk
Ministeriets sagsnummer. 2023-6850.

Hermed DRC Dansk Flygtningehjælps bemærkninger til forslag til lov om ændring af udlændingeloven, hjemrejseloven og repatrieringsloven (Overførsel af kompetencen til at træffe afgørelse om opholdstilladelse på grund af udsendelseshindringer fra Udlændingestyrelsen til Hjemrejsestyrelsen, udvidelse af målgruppen for videregivelse af oplysninger til brug for udsendelse, videregivelse af helbredsoplysninger til brug for udsendelse og høring af politiet i alle sager om repatriering)

Udlændinge- og Integrationsministeriet har d. 8. november 2023 sendt ovenstående lovforslag i høring med en frist for eventuelle bemærkninger d. 6. december 2023. DRC Dansk Flygtningehjælp sætter pris på muligheden for at fremkomme med bemærkninger til det fremsendte lovforslag.

Ændringer i udlændingeloven

Overførsel af kompetencen til at træffe afgørelse om opholdstilladelse på grund af udsendelseshindringer til Hjemrejsestyrelsen

Hjemrejsestyrelsen har, så vidt DRC Dansk Flygtningehjælp er bekendt, ikke hidtil haft kompetence til at træffe afgørelser om opholdstilladelser af nogen art. Hjemrejsestyrelsen blev oprettet med det erklærede formål at bidrage til *"..virkeliggørelsen af regeringens mål om, at flere udlændinge uden lovligt ophold vender tilbage til hjemlandet."* DRC Dansk Flygtningehjælp finder det på den baggrund ikke hensigtsmæssigt, at Hjemrejsestyrelsen tillægges kompetence til at træffe afgørelse om opholdstilladelse på grund af udsendelseshindringer.

DRC Dansk Flygtningehjælp kan være bekymret for, at Hjemrejsestyrelsens klare fokus på udsendelse af udlændinge uden lovligt ophold, vil betyde en tilbageholdenhed i forhold til at vurdere, at en konkret udsendelse faktisk er udsigtsløs. Det kan være vanskeligt at erkende, at ens primære opgave er umulig eller udsigtsløs. Dertil er kriteriet om, at udsendelsen skal være udsigtsløs, generelt et uklart kriterium, som ikke ses nærmere beskrevet i hverken lovgivning eller dertil knyttede vejledninger. Erfaringer viser da også, at det kan være en vanskelig vurdering at foretage i praksis.

Derudover er vi bekymrede over den procedure, der lægges op til, og som beskrives som en videreførelse af den nugældende ordning, men som reelt synes at indebære en væsentlig forringelse i retssikkerheden for de personer, som kunne opnå opholdstilladelse på grund af udsendelseshindringer.

Ifølge de nugældende regler skal sager om opholdstilladelse på grund af udsendelseshindringer altid forelægges for Udlændingestyrelsen efter 18 måneder. Med henvisning til de forarbejder, der knytter sig til ændringen af udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, ved lov nr. 473 af 1. juli 1998, står der således i både cirkulæreskrivelse nr. 123 af 13. juli 2000 og i vejledning nr. 122 af 13. juli 2000,

at "Rigspolitiets forelæggelse for Udlændingestyrelsen skal ske i alle sager, snarest efter at der er forløbet 18 måneder fra udløbet af den udrejsefrist, som blev fastsat i forbindelse med et endeligt afslag på asyl.." samt videre, at "Rigspolitiets forelæggelse for Udlændingestyrelsen skal ske i alle de nævnte sager, uanset om udlændingen har undladt at medvirke ved udsendelsesbestræbelserne."

Ifølge de nugældende regler skal alle sager således forelægges 18 måneder efter endeligt afslag på asyl – eller seneste afslag på opholdstilladelse på grund af udsendelseshindringer – hvorefter der træffes en afgørelse om enten at meddele opholdstilladelse eller afslag på opholdstilladelse på grund af udsendelseshindringer. Hvis der er tale om et afslag kan dette påklages til Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Hvis Hjemrejestyrelsen, sådan som der lægges op til i udkastet til lovforslag, kun skal vurdere sagerne af egen drift, hvis de faktisk vurderer, at alle betingelserne for en opholdstilladelse umiddelbart er opfyldt, så vil Styrelsens egen vurdering af, at en udsendelse *ikke* er udsigtsløs aldrig blive forelagt ansøger til partshøring eller efterprøvet af en uafhængig klageinstans. Dette vil så alene ske, hvis den pågældende person selv ansøger om opholdstilladelsen.

Når der på dette felt altid har været en pligt for myndighederne til at vurdere sagerne af egen drift, skyldes det jo, at de pågældende personer på det her tidspunkt typisk ikke har en advokat til at sikre deres rettigheder og ofte heller ikke har de fornødne ressourcer til selv at udfærdige en ansøgning.

DRC Dansk Flygtningehjælp skal derfor opfordre til, at det af forarbejderne kommer til at fremgå, at Hjemrejestyrelsen har en forpligtelse til af egen drift at vurdere og træffe afgørelse om meddelelse af eller afslag på opholdstilladelse på grund af udsendelseshindringer i alle sager, snarest efter at der er forløbet 18 måneder fra udløbet af den seneste udrejsefrist.

Ændringer i hjemrejseloven

Videregivelse af helbredsoplysninger uden samtykke

Videregivelse af helbredsoplysninger uden samtykke kan i særlige tilfælde være nødvendigt, men kræver i sagens natur stor forsigtighed. Det fremgår ikke af det fremsendte udkast til lovforslag at Hjemrejestyrelsen konkret har manglet denne hjemmel. DRC Dansk Flygtningehjælp skal opfordre til, at der udarbejdes klare retningslinjer for, hvornår der kan ske indhentelse af helbredsoplysninger uden samtykke samt, hvornår videregivelsen vurderes at være nødvendig.

Ændringer i repatrieringsloven

Høring af politiet i alle sager om hjælp til repatriering og reintegrationsbistand

Det fremgår af lovforslaget, at det kan være svært for kommunalbestyrelsen at foretage en vurdering af, i hvilke sager de skal indhente en udtalelse fra politiet, hvis kommunen har grund til at antage, at ansøgeren om repatrieringshjælp har til hensigt at deltage i aktiviteter i udlandet, som kan indebære eller forøge en fare for statens sikkerhed, andre staters sikkerhed eller en væsentlig trussel mod den offentlige orden. Det foreslås derfor, at kommunalbestyrelsen skal indhente en sådan udtalelse i alle sager om repatrieringshjælp.

DRC Dansk Flygtningehjælp vil anbefale, at der sættes en tydelig frist for, hvor lang tid der må gå med at indhente en sådan udtalelse for ikke at forsinke processen yderligere. Det kunne f.eks. være en default procedure, hvor kommunalbestyrelsen kan formode, at der ikke er noget til hinder for bevillingen af repatrieringsstøtte, hvis de ikke har modtaget svar inden for en given (forholdsvis kort) frist. Det bemærkes her, at der gennem flere år er indført en lang række ekstra sagsskridt for kommunerne i forbindelse med deres behandling af en ansøgning om repatrieringshjælp som samlet kan gøre sagsbehandlingen mere uoverskuelig og langvarig.

Derudover formoder DRC, at det må bero på en fejl, når det på s. 29 i udkastet står, at *"Det er ministeriets vurdering, at en sådan ændring vil kunne medvirke til at mindske risikoen for misbrug af ordningerne og herved i sidste ende, at de danske statsborgeres skatte kroner helt eller delvist tilfalder eller understøtter militante islamistiske bevægelser i udlandet"*. Det må formodes, at ministeriet ønsker at undgå, at skatte kroner understøtter militante bevægelser i udlandet, uanset om de er islamistiske eller noget andet.

Med venlig hilsen,

Charlotte Slente

Generalsekretær

DRC Dansk Flygtningehjælp